

Position paper – De Groene Poli

Inleiding: Wij medici van beschouwende disciplines werken voor een belangrijk deel op de polikliniek. Wij denken dat de beschouwende specialismen, door samen te werken en zich te organiseren in het Landelijke Netwerk De Groene Poli, een belangrijke verduurzamingsslag kunnen bewerkstelligen. Door als beschouwende vakken samen te werken, en de krachten samen te bundelen is er een grotere slagkracht om de betrokken partijen in beweging te krijgen. Denk hierbij aan verzekeraars, beleidsmakers, overheid, maar ook collega's individueel. Het gezamenlijk ontwikkelen van een duurzame manier van werken zal kunnen leiden tot een herkenbaar en duurzaam proces dat voor ieder individueel uitvoerbaar is en tot grote impact zal kunnen leiden.

Achtergrond:

Klimaatverandering heeft negatieve effecten op de gezondheid van patiënten. Verhoogde temperaturen, vervuilde leefomgevingen en extreme weersomstandigheden kunnen leiden tot een scala aan klachten en ziekten, zoals auto-immunziekten, hart- en vaatziekten en infectieziekten [1]. Dit draagt bij aan een toename van ziektelast, ziekenhuisbezoeken en een stijging van zorgkosten. Op dit moment draagt de gezondheidszorg bij aan de versnelling van klimaatverandering, waardoor een vicieuze cirkel ontstaat waarin de zorgsector zowel slachtoffer als oorzaak is van het veranderende klimaat.

Het past in de rol van artsen om duurzaamheid onderdeel te maken van zijn/haar dagelijks werk. Artsen leggen de eed af om geen schade te doen. Daarnaast is in de KNMG gedragscode van artsen vastgelegd dat je als arts bewust moet zijn van de relatie tussen gezondheid, klimaat en milieu en artsen zich in moeten zetten voor een duurzame zorgsector en een gezonde leefwereld [2].

In 2022 ondertekenden de Federatie Medisch Specialisten (FMS), de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG), de Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) en vele anderen namens hun achterban de Green Deal Duurzame Zorg 3.0; een verzameling afspraken en ambitieuze duurzaamheidsdoelen voor 2030 en 2050. [3] Om deze doelen te behalen, is het essentieel om samen te werken en veranderingen door te voeren op het gebied van duurzaamheid. Uiteindelijk zullen deze veranderingen niet alleen bijdragen aan een gezonde leefomgeving en betere maatschappelijke gezondheid, maar ook aan kostenefficiëntie, naleving van wet- en regelgeving, en de bevordering van innovatie in de gezondheidszorg. Door duurzaamheid te integreren in de dagelijkse praktijk, kunnen wij als gezondheidszorg een significante positieve impact hebben op de gezondheid van zowel de huidige als toekomstige generaties.

Verduurzaming van de zorg krijgt al veel aandacht vanuit verschillende specialismen en beroepsgroepen. Landelijke netwerken zoals de Groene OK en de Groene IC zijn succesvol doordat zij de samenwerking aangaan met alle zorgprofessionals die een rol hebben op die afdeling/locatie. De beschouwende specialismen werken voor een belangrijk deel op de polikliniek. Hier kunnen wij door samen te werken, discipline overstijgend en georganiseerd in een landelijk netwerk, onze slagkracht vergroten en resultaten boeken.

Probleemstelling:

In Nederland is de zorgsector verantwoordelijk voor 7% van de CO₂-uitstoot, 4% van het afval en 13% van het grondstoffengebruik. Het grootste aandeel van de totale CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt door energiegebruik van de gebouwen, reisbewegingen van patiënten en medewerkers en geneesmiddelen [4,5]. De zorgsector is daarom opgeroepen om middels de Green Deal 3.0 samen te werken aan duurzame zorg. Om dit te realiseren zijn 5 doelstellingen vastgesteld waaraan partijen zich zullen committeren in 2023-2026:

1. Meer inzet op gezondheid
2. Het vergroten van de bewustwording en kennis
3. 55% minder directe CO₂-uitstoot in 2030 en klimaatneutraal in 2050
4. 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030 ten opzichte van 2016 en maximaal circulaire zorg in 2050.
5. Het verminderen van milieubelasting van medicatie(gebruik)

De zorgconsumptie op de poli is enorm groot, in 2021 waren er voor verschillende beschouwende specialismen (Interne geneeskunde, neurologie, longgeneeskunde, gastro-enterologie, geriatrie, reumatologie, kindergeneeskunde) 7.471.940 lopende DBCs op de poli [6]. De omvang van de geleverde zorg op de polikliniek maakt dat verduurzaming van deze zorg veel verandering teweeg kan brengen. Daarvoor is actie nodig.

Standpunt:

Om duurzaamheid te integreren in de dagelijkse praktijk op de polikliniek, is samenwerking nodig tussen alle beroepsgroepen die actief zijn op de polikliniek. Door dit op landelijk niveau op te richten, is het mogelijk om zo efficiënt mogelijk projecten op te zetten en op verschillende locaties uit te voeren. De oprichting van de Groene poli initieert en faciliteert deze samenwerking, door vereniging en vertegenwoordiging van zorgprofessionals. Samen kunnen we een positieve invloed uitoefenen op de gezondheid van de huidige en toekomstige generaties.

Aanbevelingen:

De oprichting van Landelijk Netwerk de Groene Poli is gebaseerd op de gemeenschappelijke fysieke werkomgeving van verschillende zorgverleners en vereist betrokkenheid en samenwerking tussen deze beroepsgroepen. In eerste instantie zal de focus liggen op de beschouwende vakgebieden, maar zich hier uiteindelijk niet toe beperken.

- Op de polikliniek zijn verschillende medisch specialisten werkzaam, onder wie internisten, neurologen, longartsen, reumatologen, gerieters, MDL-artsen, cardiologen, kinderartsen en dermatologen. Daarnaast zijn verschillende ondersteunende professionals gelieerd aan de werkzaamheden die plaatsvinden op de polikliniek; apothekers, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten, poli assistenten.
- Deze zorgprofessionals worden vertegenwoordigd door de volgende wetenschappelijke- en beroepsverenigingen: Nederlandse Internisten Vereniging (NIV), Nederlandse Vereniging voor Neurologie (NVN), Nederlandse Vereniging voor Artsen voor Longziekten en Tuberculose (NVALT), Nederlandse Vereniging voor Reumatologie (NVR), Nederlandse Vereniging voor Klinisch Gerieters (NVKG), Nederlandse Vereniging van Maag-Darm-Leverartsen (NVMDL), Nederlandse Vereniging Voor Cardiologie (NVVC), Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK), Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie (NVDV), Nederlandse vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA),

Beroepsvereniging Verzorgenden en Verpleegkundigen (V&VN), Nederlandse Associatie Physician Assistants (NAPA).

- De FMS heeft de Greendeal 3.0 ondertekend namens een groot deel van deze wetenschappelijke verenigingen. Het is daarom van belang dat deze verenigingen initiatieven steunen die bijdragen aan de verduurzaming van de zorg; dit betreft een inspanningsverplichting.
- Zorgprofessionals op de polikliniek hebben de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor de verduurzaming van hun werkomgeving.
- Een toekomstbestendige verduurzaming van zorgprocessen op de polikliniek vergt inspanningen van meerdere partijen. De Groene Poli streeft ernaar om door middel van samenwerking het gesprek aan te gaan met elkaar en met ziekenhuizen, zorgaanbieders, de industrie en farmacie. Daarnaast kan de Groene Poli een stem vormen richting de maatschappij en de media.

De Groene poli streeft ernaar om de verduurzaming van de zorg te ondersteunen en te versnellen op basis van een aantal pijlers:

- Samenwerking
Faciliteren en bevorderen van samenwerking tussen de verschillende beschouwende specialismen en tussen verschillende beroepsgroepen door oprichting van de Groene Poli en gelijkwaardige betrokkenheid van alle partijen.
- Duurzaamheidsbeleid
Ontwikkeling en integratie van strategie- en visiedocumenten expliciet gericht op duurzaamheid.
- Monitoring en rapportage
Inrichting van systemen om duurzaamheidsinitiatieven te monitoren en de impact op de polikliniek te rapporteren.

De Groene Poli zal op projectbasis specifieke aandacht besteed aan vier belangrijke onderwerpen, deze zijn initieel als volgt bepaald maar kunnen in de ontwikkeling van de Groene Poli worden gewijzigd;

- Onderwijs
Ontwikkeling en implementatie van opleidingsprogramma's gericht op duurzaamheid voor medisch specialisten en AIOS, verpleegkundigen en ander zorgpersoneel.
- Voorkomen van overbodige diagnostiek
Ontwikkeling van richtlijnen en protocollen om onnodige diagnostiek en behandelingen te minimaliseren, gericht op zowel milieu- als kostenefficiëntie.
- Duurzaam medicatiegebruik
Bevorderen van de integratie van duurzaamheidscriteria in medicatie richtlijnen en protocollen, en het stimuleren van onderzoek naar milieuvriendelijke medicatie opties.
- Duurzame reisbewegingen
Analyse en stimulering van e-health en flexibele werkvormen om reisbewegingen te verminderen. Aanmoediging van het gebruik van openbaar vervoer en alternatieve vervoermiddelen voor (inter)nationale congressen en bijeenkomsten in plaats van vliegen.

Conclusie:

Klimaatverandering en milieuvervuiling hebben een negatieve impact op de gezondheid, en de zorgsector draagt hieraan bij. Beschouwende medisch specialisten hebben de verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om een leidende rol te spelen in de verduurzaming van de zorg. De Groene Poli biedt een platform voor samenwerking tussen verschillende specialismen en beroepsgroepen. De betrokkenheid van wetenschappelijke en beroepsverenigingen is essentieel. Door samen te werken, kennis te delen en duurzame praktijken te integreren, verbetert de Groene Poli niet alleen de gezondheid, maar draagt ook bij aan een duurzamere toekomst.

Het is tijd voor actie, en de tijd om te beginnen is nu. Door gezamenlijk op te treden, kunnen we een significante en positieve verandering teweegbrengen die de gezondheid van huidige en toekomstige generaties zal verbeteren.

Judith Branger, internist-infectioloog

Elsemieke Mols, internist i.o.

Brigitte Sondermeijer, longarts

Cathelijne Appels reumatoloog

Annekoos Huidekoper, reumatoloog

Bob Schut, internist i.o.

[1] <https://bmjopen.bmj.com/content/bmjopen/11/6/e046333.full.pdf>

[2] <https://www.knmg.nl/actueel/dossiers/kwaliteit-en-veiligheid-2/gedragscode-voor-artsen>

[3] <https://www.greendealduurzamezorg.nl/>

[4] https://gupta-strategists.nl/storage/files/De-inhaalrace-naar-duurzame-zorg-Gupta-Strategists-september-2022_2.pdf

[5] <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2542519622002443?via%3Dihub>

[6] Medisch Specialistische Zorg; DBC's naar diagnose, zorgkenmerken CBS
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82471NED/table?ts=1720532253290>

White paper

Titelpagina:

- Titel: "Oprichting van de Groene Poli: Duurzaamheidsinitiatief Beschouwende Medisch Specialisten"
- Auteur(s): [Naam/Namen]
- Datum: [Publicatiedatum]
- Logo van de organisatie(s) indien van toepassing

Inleiding:

- Korte introductie van de groene poli en het doel van het white paper.
- Relevantie van duurzaamheid in de gezondheidszorg.

Probleembeschrijving:

- Huidige situatie van duurzaamheid binnen medische specialismen.
- Uitdagingen en noodzaak voor verandering.
- Overzicht van de eisen van de Greendeal 3.0.

Analyse:

- Diepgaande analyse van de huidige duurzaamheidsinitiatieven en hun tekortkomingen.
- Relevante data en statistieken ter ondersteuning van de analyse.

Oplossing:

- Voorstel voor de groene poli als duurzame oplossing.
- Uitwerking van de speerpunten (bijv. energie-efficiëntie, afvalbeheer, duurzame inkoop).
- Concrete acties en strategieën om deze speerpunten te bereiken.

Voordelen:

- Voordelen voor de betrokken medische specialismen en de bredere gezondheidszorg.
- Milieuvoordelen en maatschappelijke impact.

Conclusie:

- Samenvatting van de belangrijkste punten.
- Oproep tot actie en samenwerking.

Referenties:

- Lijst van bronnen en referenties gebruikt in het document.